 23/06/2(Sem-II

2.30 Hours | Marks: 75 FYBA (CB Regula

Q1. Answer the following questions in two sentences (any Six) **12 Marks**

a) Mention two differences between a state and an association.
b) What are the three classes in Plato's Ideal State?
c) Write any two essential characteristics of sovereignty.
d) What is Universal Adult Suffrage?
e) What is plural voting?
f) What do you understand by 'Police State'?
g) Define Rule of Law.
h) What is meant by the Model Code of Conduct in elections?

Q2. Write short notes any Two: **12 Marks**

a) Comparison between parliamentary and presidential systems.
b) Aristotele's classification of state
c) Influence of Social Media on Indian Elections
d) Montesquieu's Theory of the Separation of Powers

Q3. Answer any Two **12 Marks**

a) In the democratic country of Navdesh, the Supreme Court gives a judgment against a law passed by the government. After this, some leaders argue that judges are not directly accountable to the people and propose that judges should be elected through public voting.
i) Why is the independence of the judiciary important in a democracy?
ii) Do you think electing judges by the people would strengthen or weaken democracy? Give reasons.

b) India joins the Paris Agreement, which requires it to reduce carbon emissions and adopt stricter regulations on industries. Some citizens argue that following international commitments limits India's independence, while others maintain that the final authority to implement these measures lies with the Indian Parliament.
i) Define internal sovereignty and external sovereignty.
ii) Explain how popular sovereignty differs from legal sovereignty.

c) Many scholars argue that the first-past-the-post system in India is unfair to smaller parties and minorities. They propose shifting to proportional representation.
i) Explain the main features of proportional representation.
ii) Evaluate whether proportional representation would strengthen minority representation in India.

d) In the USA, several states have opposed federal policies on issues like healthcare and environmental regulations. For instance, some states refused to fully implement federal healthcare reforms, arguing that such decisions should remain within their own authority. This created tension between the federal government and the states over the distribution of powers.
i) Explain the difference between unitary and federal government.
ii) Discuss why India is described as a quasi-federal state.

Q4. Answer the following questions in details (any Three) **39 Marks**

a) Discuss the contributions of Jean Bodin and Jeremy Bentham to the development of the concept of sovereignty.
b) Discuss Niccolò Machiavelli's political ideas as presented in *The Prince*. How do these ideas represent a departure from medieval political thought?
c) Examine the composition, powers, and functions of the Election Commission of India.
d) Trace the history of women's suffrage in the USA and examine challenges to women's representation in India.
e) Examine the relationship between the parliament and the judiciary in India. How is a balance maintained between the two?

****

X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5

वेळ २.३० मी. गुण: ७५

प्र. १ खालील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा) १२

अ) राज्य आणि संघटना यांतील दोन फरक सांगा.

ब) प्लेटोच्या आदर्श राज्यातील तीन वर्ग कोणते आहेत?

क) सार्वभौमत्वाची कोणतीही दोन आवश्यक वैशिष्ट्ये लिहा.

ड) सार्वत्रिक प्रौढ मताधिकार म्हणजे काय?

इ) बहुल मतदान म्हणजे काय?

फ) 'पोलीस राज्य' या संकल्पनेचा अर्थ काय?

ग) कायद्याचे राज्य (Rule of Law) याची व्याख्या करा.

ह) निवडणुकांमधील आचारसंहिता (Model Code of Conduct) म्हणजे काय?

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) १२

अ) संसदीय आणि अध्यक्षीय शासन पद्धतीची पद्धतीची तुलना करा.

ब) अरिस्टॉटलचे राज्यांचे वर्गीकरण.

क) भारतातील निवडणुकांवर सामाज माध्यमांचा प्रभाव.

ड) मॉन्टेस्क्यू यांचा सत्ताविभाजनाचा सिद्धांत.

प्र. ३ प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन) १२

अ) नवदेश या लोकशाही देशात सर्वोच्च न्यायालयाने सरकारने केलेल्या कायद्याविरुद्ध निर्णय दिला. त्यानंतर काही नेत्यांनी असा युक्तिवाद केला की न्यायाधीश लोकांसमोर थेट उत्तरदायी नसतात आणि त्यांना सार्वजनिक मतदानाद्वारे निवडले पाहिजे.

i) लोकशाहीमध्ये न्यायव्यवस्थेचे स्वातंत्र्य का महत्त्वाचे आहे?

ii) लोकांद्वारे न्यायाधीशांची निवड केल्यास लोकशाही बळकट होईल की कमकुवत होईल? कारणांसह स्पष्ट करा.

ब) भारताने पॅरिस करारामध्ये सहभाग घेतला आहे, ज्यामध्ये कार्बन उत्सर्जन कमी करणे आणि उद्योगांवर कठोर नियम लागू करणे अपेक्षित आहे. काही नागरिकांचे मत आहे की आंतरराष्ट्रीय करारांचे पालन केल्याने भारताचे स्वातंत्र्य कमी होते, तर काहींचे मत आहे की अंतिम अधिकार भारतीय संसदेकडेच आहे.

i) अंतर्गत सार्वभौमत्व आणि बाह्य सार्वभौमत्व यांची व्याख्या करा.

ii) लोकप्रिय सार्वभौमत्व आणि कायदेशीर सार्वभौमत्व यांतील फरक लिहा.

क) अनेक तज्ज्ञांचे मत आहे की भारतातील *फर्स्ट पास्ट द पोस्ट सिस्टीम* (बहुलता प्रणाली) पद्धती लहान पक्ष आणि अल्पसंख्याकांसाठी अन्यायकारक आहे. त्यामुळे ते प्रमाणशी\

र प्रतिनिधित्व (Proportional Representation) पद्धतीचा अवलंब करण्याचा प्रस्ताव देतात.

i) प्रमाणशीर प्रतिनिधित्वाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ii) प्रमाणशीर प्रतिनिधित्व भारतात अल्पसंख्याकांचे प्रतिनिधित्व अधिक मजबूत करेल का? मूल्यमापन करा.

X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5

ड) अमेरिकेमध्ये काही राज्यांनी आरोग्यसेवा आणि पर्यावरणाशी संबंधित केंद्र सरकारच्या धोरणांना विरोध केला आहे. काही राज्यांनी या धोरणांची अंमलबजावणी करण्यास नकार दिला, कारण त्यांना वाटते की असे निर्णय त्यांच्या अधिकारात येतात. यामुळे केंद्र आणि राज्य यांच्यात सत्तावाटपावर तणाव निर्माण झाला.

i) एकात्मक (Unitary) आणि संघीय (Federal) शासनपद्धतीतील फरक स्पष्ट करा.

ii) भारताला अर्ध-संघीय (Quasi-Federal) राज्य का म्हटले जाते?

प्र. ४ खलील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) ३९

अ) जीन बोडिन आणि जेरेमी बेंथम यांच्या सार्वभौमत्वाच्या संकल्पनेवरील योगदानावर चर्चा करा.

ब) निकोलो मॅकियावेली यांच्या *The Prince* मधील राजकीय विचारांचे विश्लेषण करा. हे विचार मध्ययुगीन राजकीय विचारांपासून कसे वेगळे आहेत ते स्पष्ट करा.

क) भारतीय निवडणूक आयोगाची रचना, अधिकार आणि कार्ये यांचे परीक्षण करा.

ड) अमेरिकेतील महिलांच्या मताधिकाराच्या इतिहासाचा आढावा घ्या आणि भारतातील महिलांच्या प्रतिनिधित्वासमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

इ) भारतातील संसद आणि न्यायव्यवस्था यांच्यातील संबंधांचे परीक्षण करा. या दोघांमध्ये संतुलन कसे राखले जाते?

****

X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5X976Y9B8AE5